

Reactie Energy Storage NL op ACM-consultatie 'Alternatieve transportrechten' en 'Use it or Lose it' (04-11-2022)

Energy Storage NL onderschrijft het gedachtengoed van het voorstel rondom de Alternatieve transportrechten en Use it or Lose it. De branchevereniging voor de Nederlandse energieopslagsector is namelijk ook een groot voorstander van het bevorderen van efficiënt netgebruik. Energieopslag kan bijdragen aan een efficiënt netgebruik door op de juiste momenten elektriciteit uit het net te onttrekken en terug te leveren aan het net wanneer hier ruimte voor is. Voor de aansluiting van batterijsystemen kijkt het voorstel voornamelijk naar flexibele transportrechten, waarbij het net alleen gebruikt kan worden voor zover er capaciteit beschikbaar is, om zodoende een efficiënt netgebruik via batterijen te bewerkstelligen. Met een combinatie van het ontlopen van de wachtrij en een korting op de transporttarieven is goed nagedacht over het stimuleren van flexibele transportrechten.

Desondanks biedt het huidige voorstel onvoldoende inzicht in hoe deze contractvorm in de praktijk wordt uitgevoerd. Energy Storage NL is daarbij vooral van mening dat flexibele transportrechten zullen leiden tot onvoldoende zekerheid voor batterij-exploitanten. Flexibele transportrechten betekenen immers letterlijk dat batterijen '0' transportzekerheid hebben. Hiermee wordt de businesscase voor batterijen nog onzekerder aangezien de inkomstenkant - door het uitblijven van transportrecht - niet te voorspellen is. Dit terwijl we nu al zien al dat financiers huiverig zijn om te investeren in batterijen vanwege onvoorspelbare vaste inkomsten. Het aansluiten van batterijen via flexibele transportrechten vergroten dus dit probleem, waardoor de batterij-uitrol in Nederland onmogelijk wordt, terwijl batterijen noodzakelijk zijn voor het continueren van de energietransitie.

Daarom is Energy Storage NL kritisch op het huidige voorstel: de voordelen van de alternatieve transportrechten staan niet in verhouding tot de risico's die deze contractvorm met zich meebrengt vanwege de onzekere toegang tot het net. Concreet pleit Energy Storage NL ervoor dat in gezamenlijkheid met de sector wordt gewerkt aan een duidelijk uitvoeringskader voor deze alternatieve transportrechten. De voornaamste prioriteit in dit uitvoeringskader is om concrete langjarige garanties voor transport van batterijen – bijvoorbeeld het aantal uren waarvoor de beperking van toepassing is – duidelijk vooraf te formuleren.

Met de leden van Energy Storage NL zijn verschillende sessies georganiseerd om input op te halen voor deze consultatie. Het commentaar van Energy Storage NL en haar achterban richt zich op onderstaande punten. Hieronder zal uitvoerig worden ingegaan op deze punten.

1. Verplichting versus vrijwilligheid
2. Proportionaliteit alternatieve transportrechten
3. Financiële zekerheid
4. Implementatie alternatieve transportrechten in de praktijk

A) Verplichting versus vrijwilligheid

Als allereerst wil Energy Storage NL duidelijk maken dat van een verplichte aansluiting van batterijen via alternatieve transportrechten, zoals in de media door netbeheerders wordt gesuggereerd¹, geen sprake mag zijn. Graag verwijzen we daarbij naar de EU richtlijn 2019/944, 2019/943 én naar punt 28 van het consultatiedocument. Verplichting van alternatieve transportrechten voor energieopslagsystemen gaat in tegen de EU-richtlijn die duidelijk is over non-discriminatie van toegang tot het elektriciteitsnet. Dit leidt anders tot oneerlijke concurrentie tussen batterijen ten opzichte van bijvoorbeeld gascentrales. Alternatieve transportrechten kunnen daarom alleen op basis van vrijwilligheid aan batterij-exploitanten worden voorgelegd. Wij roepen de ACM op om dit ook in het voorstel nadrukkelijk neer te zetten.

B) Proportionaliteit alternatieve transportrechten:

Alternatieve transportrechten bieden netbeheerders meer controle over de aansturing van batterijen in de praktijk. Netbeheerders zijn namelijk van mening dat batterijen op onjuiste momenten kunnen terugleveren en daarmee netcongestie verder kunnen versterken. Door via alternatieve transportrechten de teruglevering van batterijen tijdens piekmomenten te beperken, willen netbeheerders deze onjuiste sturing voorkomen.

De RTE (Franse TSO) heeft recent de eerste onderzoeksresultaten in een EASE-conferentie gedeeld, waarin is aangetoond dat energieopslag alleen een tegengestelde prikkel levert in het geval van balanshandhaving voor de TSO en congestiehandhaving voor de DSO. Dit lijkt dus een probleem dat opgelost moet worden tussen de TSO en DSO en niet door marktpartijen. Een energieopslagsysteem dat bijvoorbeeld een FCR-dienst levert is per definitie het net aan het stabiliseren, aangezien de eindverantwoordelijke partij de TSO hier om vraagt. Verder zal een energieopslagsysteem **altijd** proberen om de prijsprikkel van de markt te volgen. Dus als er een tekort is aan elektriciteit (en de prijs dus hoog is) zal de batterij gaan ontladen en vice versa. Een handelaar van een energieopslagsysteem kan een keer een foutieve inschatting maken, maar dit is sporadisch en zal snel gecorrigeerd worden. In algemene zin achten wij de kans dat batterijen het net kunnen tegenwerken op minder dan 1%.

Netbeheerders hebben daarnaast ook geen data over 'wanneer', 'waar', 'hoe vaak' en 'door wie' netcongestie wordt versterkt, simpelweg omdat netbeheerders op onderstation-niveau dit onvoldoende hebben gedigitaliseerd. Daarom zet Energy Storage NL vraagtekens bij de vraag of het proportioneel is om het transport van batterijen toekomstig structureel te beperken, zoals het voorstel nu voorstaat, of dat juist specifiek maatwerk via congestiemanagement – bijvoorbeeld via capaciteitsbeperkingscontracten - reeds afdoende is. Wij missen deze afweging door de ACM in het huidige voorstel.

Er zou namelijk ook versnelde voorrang kunnen worden geven aan partijen die reeds gebruik maken van een Firm-aansluiting plus capaciteitsbeperkingscontract (CBC). Deze contractvorm stimuleert immers ook een efficiënt netgebruik. Voor het terugschakelen krijgen batterij-exploitanten hierbij een vergoeding op de momenten dat ze worden beperkt, dit is niet het geval bij alternatieve transportrechten. In de praktijk horen wij nu al verhalen van onze leden dat er bewust vertraagd wordt met het afgeven van een CBC door netbeheerders in afwachting op dit codewijzigingsvoorstel. De toekomst van de CBC is voor onze leden daardoor onduidelijk.

¹ <https://energeia.nl/energeia-artikel/40102920/netbeheerders-willen-batterij-alleen-nog-met-tijdsgebonden-contract-aansluiten>

Energy Storage NL vraagt de ACM nader onderzoek te doen over de toekomst van de CBC, waarbij Energy Storage NL aangeeft dat ook voor een CBC een versnelde toegang op het elektriciteitsnet en daarmee het voorkomen van de wachtrij, ook mogelijk zou moeten zijn aangezien deze contractvorm een efficiënt netgebruik bevordert.

C) Financiële zekerheid

Uitblijven van concrete en langjarige garanties rondom transport

Indien batterij-exploitanten voor flexibele transportrechten kiezen, dan betekent dit dat batterijen '0' transportzekerheid hebben. Concreet resulteert dit in de situatie dat eigenaren van batterijen geen enkele zekerheid hebben dat ze mogen terugleveren. Niet terug kunnen leveren, betekent geen inkomsten voor een batterijsysteem. De onzekerheid hierover zal leiden tot uitgestelde interesse van financiers, aangezien niet op structurele basis kan worden aangetoond wat de batterij-inkomsten zullen zijn op de korte-, middellange- en vooral ook lange termijn. Hiermee komt de businesscase zwaar onder druk te staan. Specifieke afspraken over teruglevering moeten op basis van het huidige voorstel door marktpartijen en netbeheerders onderling gemaakt worden, maar dient vooraf te worden ingekaderd om de juiste investering mogelijk te maken. Energy Storage NL vindt het daarom noodzakelijk dat er concrete en langjarige garanties komen rondom het aantal uren waarvoor beperking van transport wordt ingezet en het aantal uren dat er sprake is van 'vrije ruimte' voor de batterij (noot: vrije ruimte is ook noodzakelijk voor netstabilisatiediensten voor TenneT). Als deze garanties vooraf worden afgegeven ontstaat er meer zekerheid en daardoor meer interesse in deze flexibele transportrechten.

Gecombineerde transportrechten (: vast transportrecht gecombineerd met flexibele transportrechten) bieden al meer zekerheid. Maar ook bij deze vorm geldt dat voor het flexibele deel concrete langjarige garanties over teruglevering noodzakelijk zullen zijn.

Transporttarieven

Energy Storage NL heeft het standpunt dat wanneer een batterij het net niet belast, er geen transporttarieven moeten worden betaald. Een korting op de transporttarieven zou dus geen "beloning" moeten zijn voor bepaalde contractvorming, zoals nu wel het geval is in dit voorstel.

Het feit dat batterijen gezien worden als 'verbruikers' in plaats van 'opwekkers' van energie – en daardoor de volledige rekening betalen - is tegenstrijdig met de EU-richtlijn rondom energieopslag. Landen zoals Duitsland en België hebben daarom batterijen reeds (gedeeltelijk) vrijgesteld, waardoor er nu een ongelijk speelveld bestaat. Energy Storage NL wil daarom graag bij de ACM benadrukken dat een structurele herziening van de transporttarieven nog steeds noodzakelijk is, dit voorstel is een eerste goede stap maar onvoldoende voor een structurele oplossing om een gelijk speelveld voor batterijen te realiseren. Immers, andere landen hebben een volledige vrijstelling in plaats van een korting, waarbij deze vrijstelling niet gebonden is aan één bepaalde contractvorm.

Daarnaast hebben de leden van Energy Storage NL vragen over de verlaging van de transporttarieven in de wetenschap dat de transporttarieven toekomstig extreem zullen stijgen, zoals Tennet en regionale netbeheerders recent hebben aangekondigd. Hierdoor maakt de korting op de transporttarieven een beperkt verschil omdat de businesscase van batterijen nog steeds moeilijk is om rond te rekenen. Daarom pleiten we ervoor om een maximale cap in te voeren op de hoogte van de transporttarieven bij de alternatieve transportrechten. Daarbij natuurlijk aangetekend dat Energy Storage NL het liefst ziet dat batterijen helemaal worden vrijgesteld van transporttarieven.

D) Uitvoering alternatieve transportrechten in de praktijk:

Gevolgen beperking voor netstabiliteitsdiensten TenneT

Energy Storage NL wil de ACM erop wijzen dat de inzet van batterijen is gericht op verschillende markten, zoals o.a. op netstabilisatiediensten (FCR/AFFR) voor TenneT.

In het geval dat deze contractvorming wordt doorgevoerd en daarmee teruglevering van batterijen wordt beperkt, verwachten wij dat TenneT in de problemen zou kunnen komen als batterijen geen of beperkte netstabiliteitsdiensten kunnen leveren. Dit gevaar wordt wat ons betreft onvoldoende erkend in het huidige voorstel. De effecten hiervan dienen nader te worden onderzocht door de ACM.

Uiteenlopende uitvoering door netbeheerders

Energy Storage NL zou graag zien dat de uitwerking van de alternatieve transportrechten in de praktijk door netbeheerders gelijk getrokken wordt om uiteenlopende toepassingen te voorkomen. Duidelijkheid en uniformiteit is hierbij belangrijk. Wij ontvangen nu meerdere signalen dat netbeheerders onderling de alternatieve transportrechten anders gaan uitvoeren, bijvoorbeeld rondom de gehanteerde korting bij de transporttarieven. Dit zorgt voor een ongelijk speelveld, je kan immers de netbeheerder in het gebied waarin je actief bent niet uitkiezen.

Aankondiging beperking voor day-ahead markt

Hierboven heeft Energy Storage NL al aangegeven dat er vooraf duidelijke meerjarige garanties moet komen over hoe vaak (aantal uren) je beperkt mag worden. Tevens is het hierbij belangrijk dat wanneer er een beperking wordt aangekondigd, dat dit ruim voor het sluiten van day ahead markt gecommuniceerd wordt. Dit zodat batterijexploitanten de tijd krijgen hun diensten daarop te kunnen aanpassen. Dit is ook voor TenneT noodzakelijk om vooraf te weten of netstabilisatiediensten de volgende dag ingezet kunnen worden.

Maximum partijen bij flexibele transportrechten

In het voorstel staat het volgende beschreven: "Hoe minder netcapaciteit beschikbaar is en hoe meer partijen flexibele transportrechten afsluiten, hoe beperkter de mogelijkheid tot netgebruik is". Daarom wordt door de ACM gezinspeeld met de gedachte om te werken met een maximum aantal partijen dat gebruik kan maken van flexibele transportrechten binnen een bepaald gebied. De ACM verwoordt dit op de volgende manier: "Op deze wijze kan worden voorkomen dat het netgebruik op basis van flexibele transportrechten volledig wordt uitgehold". Energy Storage NL wil de ACM erop wijzen dat specifiek batterijen juist niet voor uitholling zorgen, maar de mogelijkheid tot netgebruik verruimen. Een maximum hanteren voor batterijaanvragen bij flexibele transportrechten lijkt ons daarom ongewenst.